
МОРОЗ А. П., здобувачка ОП «Початкова освіта та англійська мова» ННІ педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка

Науковий керівник:

РОЖНОВА Т Є., професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти ННІМП ДЗВО УМО, кандидат педагогічних наук, доцент

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Однією з найважливіших проблем сучасності є проблема взаємодії людини з довкіллям. Людина не усвідомлює свого місця в природі і цим завдає шкоди в першу чергу собі, позбавляючи змоги існування нащадкам. Правильне вирішення цієї проблеми впливає на майбутнє нашої планети. Саме тому усвідомлення екологічних проблем потребує трансформації свідомості людини на допомогу природі, на усвідомлення її значущості в умовах сучасного світу.

Наразі перед вчителями постає завдання екологічної освіти – формування екологічної компетентності в молоді як гарантії

збереження довкілля. Саме початковій школі належить основна роль у формуванні екологічної компетентності, як однієї із перших ланок становлення людини. Оскільки саме в молодших школярів починають формуватися підґрунтя знань про природу, відбуваються зміни в механізмі опановування різними видами діяльності. Саме вчитель може сформувати належний рівень екологічної культури школярів з адекватним ставленням до довкілля. Для забезпечення ефективного формування екологічної компетентності в учнів початкових класів вчителям потрібно виділити екологічний потенціал в кожному навчальному предметі.

Наукові підходи щодо визначення сутності поняття екологічної компетентності та принципів її формування відображено в дослідженнях О. Савченко, І. Зазюна, В. Коваль, А. Руденка, А. Титаренка, Н. Пустовіт, І. Мостов'яка, К. Захмарної, Н. Олійник, Н. Баюрко, Ю. Шапрана, В. Вербицького та ін. Усі ці дослідження свідчать про те, що необхідно внести зміни до основних структурних екологічної освіти, які будуть відповідати логіці формування екологічної компетентності в учнів початкових класів.

К. Захмарна вважає, що формування в учнів відповідального відношення до довкілля є складним і тривалим процесом. В результаті учні мають не тільки володіти знаннями й уміннями, а в них має бути розвинена емоційна чуйність, уміння і бажання активно захищати, покращувати довкілля [1].

Під екологічною компетентністю в нашій роботі ми розуміємо спроможність учня до взаємодії в соціальному та природньому середовищі, уміння приймати рішення, здійснювати відповідні дії, нести відповідальність за свої рішення, розуміючи наслідки своїх дій для навколишнього середовища.

Формування екологічної компетентності в учнів початкових класів спрямоване на: засвоєння ключових понять про природу; усвідомлення матеріальної і духовної цінності природи для суспільства та людини; потребу у спілкуванні з природою, відчуття гармонійної єдності із нею; свідоме дотримання правил поведінки у природі, примноження її багатств, участь у природоохоронній діяльності; прагнення до пізнання навколишнього світу у єдності з морально-естетичними переживаннями [2, с. 29]. Процес формування екологічної компетентності в учнів початкових класів має бути поступовим, з можливістю вибору засобів, змісту і форм дії для формування таких категорій, як свідомість, культура, відповідальність, поведінка.

Основними педагогічними умовами ефективного формування екологічної компетентності учнів початкової школи є: готовність

вчителя початкових класів до формування екологічної компетентності в молодших школярів, сприятливе навчально-виховне середовище формування екологічної компетентності в молодших школярів, контроль за результатами формування екологічної компетентності в молодших школярів.

Формування екологічної компетентності в учнів початкових класів відбувається під час інтегрованих уроків, уроків-подорожей, уроків-експедицій, екскурсій, екологічних ігор, розробки екологічних проектів, занять з використанням сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Захмарна К. П. Формування в учнів відповідального відношення до природи / К. П. Захмарна // Початкова школа. – 2005. – № 3. – С. 10–13.
2. Матвеева Н. О. Теорія і методика виховання: формування екологічної культури молодших школярів: навч.-метод. посібник / Н. О. Матвеева. – Івано-Франківськ, 2013. – 147 с.